

Sjukfrånvaro på grund av skador vid olycksfall på fritiden

Februari 2022

Skador som uppstår vid olycksfall på fritiden är en av de vanligaste orsakerna till både kort- och långvarig sjukfrånvaro. Vanligast är skador på knä och underben och på handled och hand. Det visar statistik från Afa Försäkring.

Vill du ta del av kommande publikationer?

Ladda ner och prenumerera på våra statistikrapporter här:

[afaforsakring.se/
statistikrapporter](https://afaforsakring.se/statistikrapporter)

Den här rapporten bygger på en genomgång av 18 221 ärenden med sjukfrånvaro på grund av skador som uppstått i samband med olycksfall. Olyckorna inträffade på den drabbades fritid och räknas inte som arbetsskador.

Sjukfallen startade 2019 och 2020 och Afa Försäkring har betalat ut ersättning för sjukfrånvaron via avtalsgruppsjukförsäkringarna AGS och AGS-KL. Arbetsskador ersätts av arbetsskadeförsäkringarna TFA, TFA-KL och PSA och redovisas inte i denna rapport.

Afa Försäkring registrerar diagnoskoder enligt kodsystelet ICD-10 (Socialstyrelsen, 2011). Med skador vid olycksfall menar vi diagnoser inom kapitlet Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker. Kapitlet innehåller olika typer av skador uppdelat på kroppsregion, däribland frakturer, stukningar, skador på muskel och senor samt ytliga skador. Det innehåller även förgiftningar och andra följder av yttre orsaker, däribland komplikationer till följd av kirurgiska åtgärder och medicinsk vård samt brännskador och frätskador.

Sjukförsäkringen

Avtalsgruppsjukförsäkringen AGS omfattar arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO och Kooperationen. AGS-KL omfattar anställda i kommuner, regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag. Sjukförsäkringen omfattar däremot inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet. Sjukförsäkringen ger ett komplement till sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan och sjukfrånvaron behöver inte vara arbetsrelaterad.

Skillnader mellan kort- och långvarig sjukfrånvaro

I rapporten redovisar vi statistik över kortvarig sjukfrånvaro för arbetare inom privat sektor och statistik över långvarig sjukfrånvaro för både arbetare inom privat sektor och anställda inom kommuner och regioner.¹

Med kortvarig sjukfrånvaro menar vi ett sjukfall som pågår mellan 15 och 90 dagar. Med långvarig sjukfrånvaro menar vi sjukfall som leder till mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning (sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan).

År 2019 och 2020 var skador vid olycksfall på fritiden den näst vanligaste orsaken till kortvarig sjukfrånvaro för män (16 %), och för kvinnor var det den fjärde vanligaste orsaken (9 %). Det var den tredje vanligaste orsaken till långvarig sjukfrånvaro för både män (12 %) och kvinnor (7 %).² Vi har ingen information om vad som har orsakat skadorna, men vi tolkar siffrorna som att mäns och kvinnors riskbeteende skiljer sig åt.

¹ Att statistik över kortvarig sjukfrånvaro endast redovisas för arbetare inom privat sektor beror på att Avtalsgruppsjukförsäkringen AGS börjar gälla från dag 15 i sjukskrivningen medan AGS-KL börjar gälla från dag 91.

² År 2020 påverkas olyckornas andel av det totala antalet sjukfall något på grund av en ny diagnos som inte tidigare funnits: covid-19.

Män har högre risk för kortvarig sjukfrånvaro

Köns- och åldersfördelningen skiljer sig mellan arbetare inom privat sektor och anställda inom kommuner och regioner. Män och yngre utgör en större andel av de sysselsatta i gruppen arbetare inom privat sektor än i gruppen anställda inom kommuner och regioner. Därför behöver sjukfallen sättas i relation till sysselsättningen när man jämför risk för kort- respektive långvarig sjukfrånvaro mellan kön och åldersgrupper.

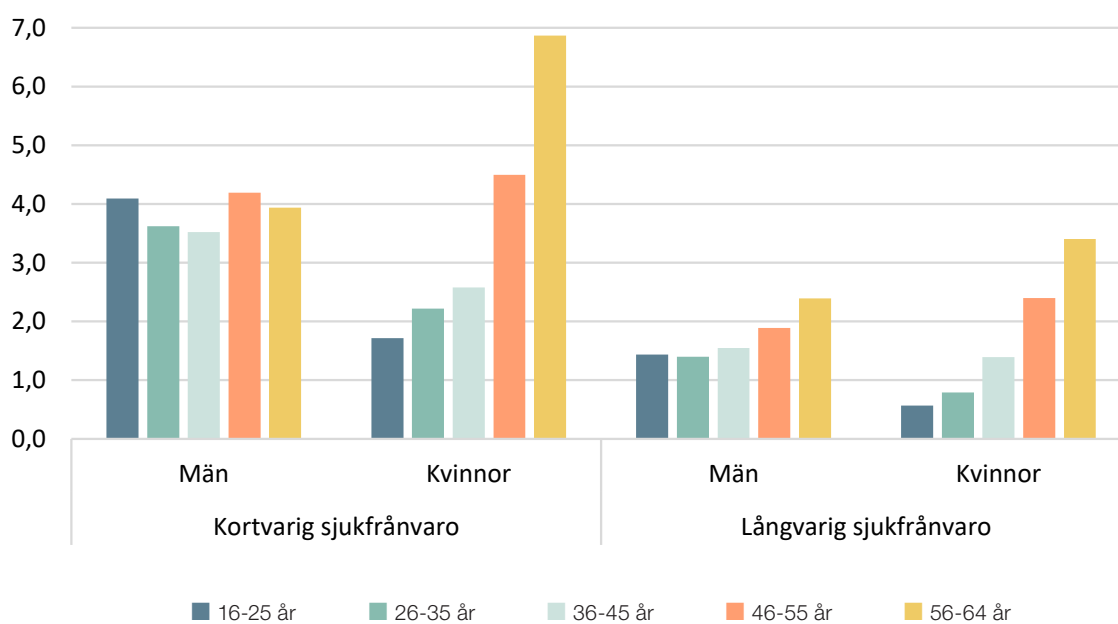
Risken att drabbas av kortvarig sjukfrånvaro på grund av skador vid olycksfall på fritiden är 3,6 sjukfall per 1 000 sysselsatta för arbetare

inom privat sektor. För män är risken högre än för kvinnor. Den totala risken för arbetare inom privat sektor och anställda inom kommuner och regioner att drabbas av långvarig sjukfrånvaro är 1,7 sjukfall per 1 000 sysselsatta. Risken för långvarig sjukfrånvaro är ungefär densamma för båda könen.³

Diagram 1 visar att risken varierar med åldern. I de yngre åldersgrupperna har män en högre risk för både kort- och långvarig sjukfrånvaro än kvinnor, men i de äldre åldersgrupperna har kvinnor däremot en högre risk än män.

Diagram 1

Risk för kort- och långvarig sjukfrånvaro på grund av skador vid olycksfall på fritiden, uppdelat på kön och åldersgrupp 2019.

I statistiken för kortvarig sjukfrånvaro ingår endast arbetare inom privat sektor.

³Då SCB:s sysselsättningsstatistik för 2020 inte ännu är publicerad används statistik för 2019 för riskberäkningarna. Den totala risken för kortvarig sjukfrånvaro (samtliga orsaker) för arbetare inom privat sektor var 23,0 år 2019. Den totala risken för långvarig sjukfrånvaro för både privata arbetare och anställda inom kommuner och regioner var 20,1 (Afa Försäkring, *Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro 2021*).

Sjukfrånvaro på grund av fritidsskador vanligast hos byggnadsträarbetare

Olyckorna som vi studerar i rapporten har inträffat på den skadades fritid, men lett till sjukfrånvaro då den skadade inte har kunnat arbeta. Om en skada leder till sjukfrånvaro beror delvis på vilka yrkesuppgifter den drabbade har. Därför är det intressant att se vilka yrkesgrupper som har flest sjukfall och vilka som har högst risk för sjukfrånvaro på grund av skador i samband med olycksfall på fritiden.

För män står yrkesgrupperna *metall- och övrigt industriellt arbete* och *betong-, bygg- och anläggningsarbete* både för flest korta och långa sjukfall på grund av skador vid olycksfall på fritiden. För kvinnor står *försäljare inom handel, m.m.* och *metall- och övrigt industriellt arbete* för flest korta sjukfall och *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter, m.fl.* för flest långa sjukfall.

Eftersom risken för sjukfrånvaro varierar med åldern tar vi hänsyn till ålderssammansättningen när vi jämför risken för olika yrkesgrupper, så kallad åldersstandardisering.

Diagram 2 och 3 visar yrkesgrupperna med högst åldersstandardiserad risk att drabbas av kort- respektive långvarig sjukfrånvaro på grund av skador vid olycksfall på fritiden.

För män i kollektivet arbetare i privat sektor har yrkesgrupperna *byggnadsträarbetare* och *träindustriarbete* högst åldersstandardiserad risk att drabbas av kortvarig sjukfrånvaro. För kvinnor är risken högst för yrkesgrupperna *metall- och övrigt industriellt arbete* och *godshanterings- och lagerarbete, m.m.*

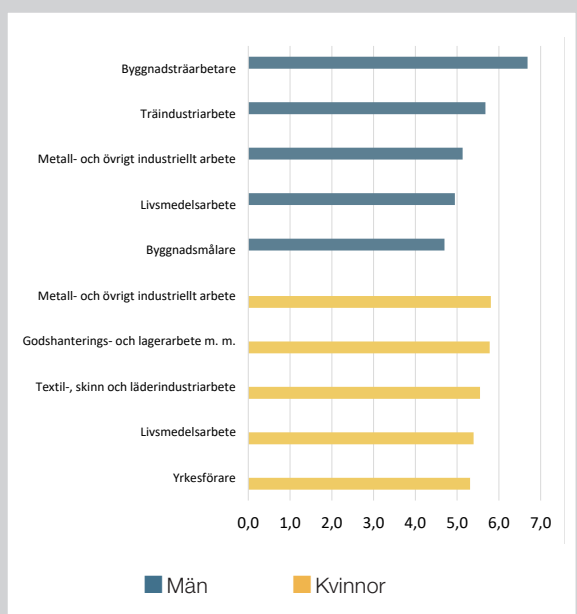
När det gäller långvarig sjukfrånvaro för både arbetare inom privat sektor och anställda inom kommuner och regioner har *byggnadsträarbetare* och *betong-, bygg- och anläggningsarbete* högst åldersstandardiserad risk för män. *Yrkesförare* och *livsmedelsarbete* har högst risk för kvinnor.

Åldersstandardisering

Det åldersstandardiserade måttet på risk per 1 000 sysselsatta är beräknat som om åldersfördelningen i den specifika yrkesgruppen var densamma som åldersfördelningen på hela arbetsmarknaden. Syftet är att göra det möjligt att jämföra risken i yrkesgrupper där åldersfördelningen är ojämn.

Diagram 2

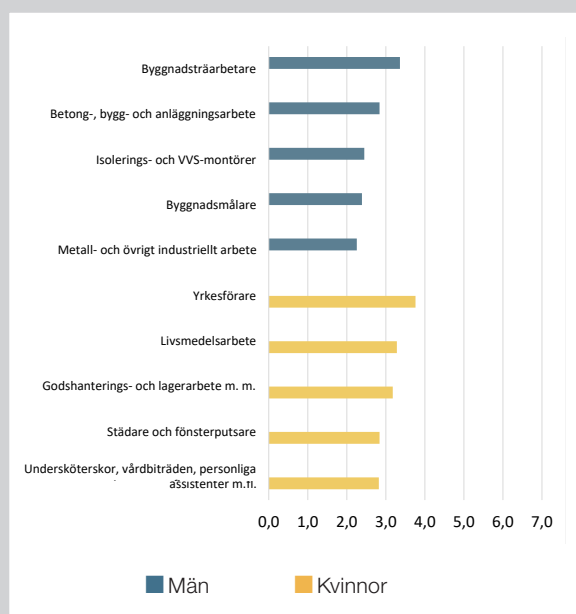
Åldersstandardiserad risk för kortvarig sjukfrånvaro på grund av skador vid olycksfall på fritiden, uppdelat på kön 2019.

Urval av yrkesgrupper med högst åldersstandardiserad risk. I statistiken för kortvarig sjukfrånvaro ingår endast arbetare inom privat sektor.

Diagram 3

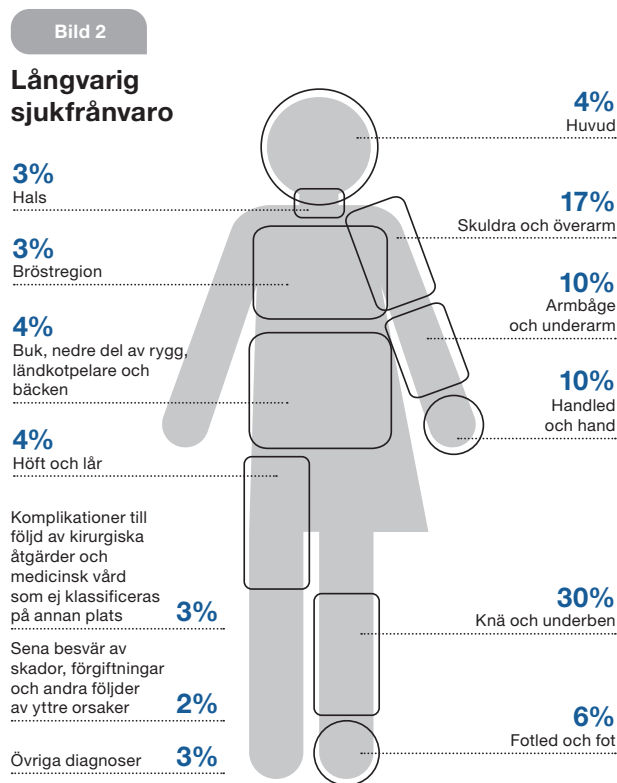
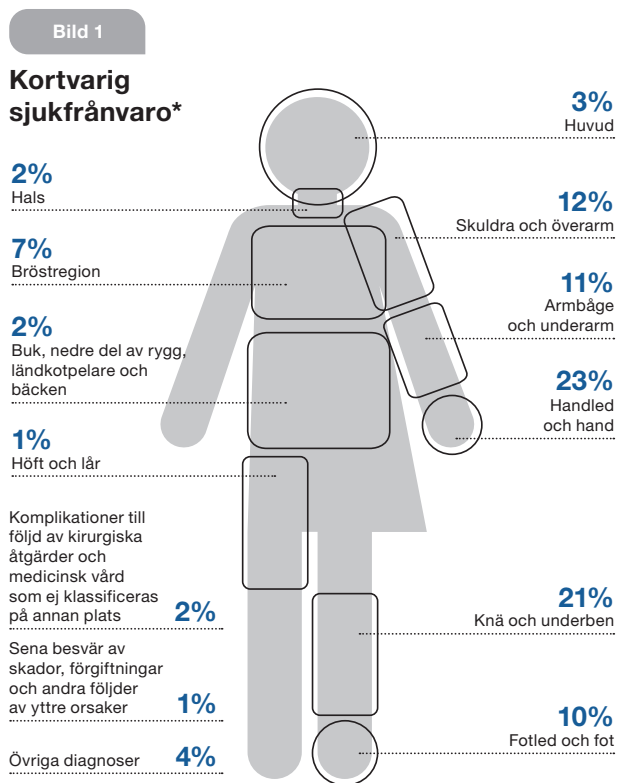
Åldersstandardiserad risk för långvarig sjukfrånvaro på grund av skador vid olycksfall på fritiden, uppdelat på kön 2019.

Urval av yrkesgrupper med högst åldersstandardiserad risk.

Vilken typ av skador handlar det om?

Bild 1 och 2 visar i procent (av det totala antalet sjukfall) vilken typ av skador som uppstår i samband med olycksfallen.

* I statistiken för kortvarig sjukfrånvaro ingår endast arbetare inom privat sektor.

Vid kortvarig sjukfrånvaro är skador på handled och hand och på knä och underben de vanligaste orsakerna och står för 23 respektive 21 procent av sjukfallen. Den vanligaste typen av skada i handled och hand är en fraktur. I knä och underben är det stukning eller urljedvridning. Vid långvarig sjukfrånvaro är skador på knä och underben den vanligaste orsaken och står för 30 procent av sjukfallen. Därefter kommer skador i skuldra och överarm: 17 procent. Den vanligaste typen av skada på dessa kroppsdelar är en fraktur.

Generellt har män en högre andel skador i handled och hand, medan kvinnor har en högre andel skador i armbåge och underarm. Yngre har en högre andel skador på knä och underben och på handled och hand, medan de äldre i större utsträckning skador skuldra och överarm.

Skador på grund av förgiftningar och andra följder av yttre orsaker utgör en mindre andel av sjukfallen och står tillsammans för fyra procent av den kortvariga- och fem procent av den långvariga sjukfrånvaron.

Typfall kortvarig sjukfrånvaro:

För kvinnor är typfallet en städare i 60-årsåldern som har skadat armbåge och underarm.

För män är typfallet en träarbetare i 20-årsåldern som har skadat handled och hand.

Typfall långvarig sjukfrånvaro:

För kvinnor är typfallet en undersköterska i 50-årsåldern som har skadat knä och underben.

För män är typfallet en träarbetare i 30-årsåldern som har skadat knä och underben.

Publikation av Afa Försäkrings analysavdelning, kontakt:

analys@afaforsakring.se

afa
FÖRSÄKRING

9 av 10 är försäkrade genom jobbet

POSTADRESS **Afa Försäkring 106 27 Stockholm** • BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** • VÄXEL **08-696 40 00** • afaforsakring.se